

Prevenција: "Najja i stav"

Provoditelj: Ambidekster klub

Godina provedbe: 2017

Kratki opis programa

Projekt je usmjeren na suzbijanje i sprječavanje razvoja ovisnosti i ovisničkog životnog stila u mladima kao i drugih disfunkcionalnih ponašanja, odnosno poremećaja u ponašanju. Namijenjen je prije svega mladima, adolescentima srednjoškolske dobi (uz sudjelovanje roditelja) koji su u riziku od razvoja ovisnosti/ovisničkog životnog stila vezano uz različita sredstva i oblike ovisnosti (legalne i ilegalne supstance, kockanje i klađenje, ovisnost o novim tehnologijama, poremećaji prehrane).

Sažetak programa

Projekt „Najja i stav“ usmjeren je na suzbijanje i sprječavanje razvoja ovisnosti i ovisničkog životnog stila u mladima kao i drugih disfunkcionalnih ponašanja, odnosno poremećaja u ponašanju. Namijenjen je prije svega mladima, adolescentima srednjoškolske dobi (uz sudjelovanje roditelja) koji su u riziku od razvoja ovisnosti/ovisničkog životnog stila vezano uz različita sredstva i oblike ovisnosti (legalne i ilegalne supstance, kockanje i klađenje, ovisnost o novim tehnologijama, poremećaji prehrane). Projekt se planira provoditi za korisnike iz tri lokalne zajednice, odnosno dvije županije: za korisnike iz Zagrebačke županije - grad Zagreb (istoimeno), te u općini Sesvete, kao i za korisnike iz Varaždinske županije u Varaždinu.

Projekt „Najja i stav“ nastao u zajednici i za zajednicu, provodi se prema multisistemskom intervencijskom modelu koji temeljem kružne komunikacije izmeđusvih relevantnih dionika u društvenoj zajednici potiče i pospješuje ekologiju odnosa i cjelokupnost preventivnog sustava. Oslanja se na koncept riziknih i zaštitnih čimbenika te koncept rizika i otpornosti u okviru ekološke multisistemske perspektive, te na postmoderne pristup korisnicima, pri čemu su korisnici aktivni sudionici cjelokupnog procesa izvođenja projekta: od procjene stanja u lokalnoj zajednici, preko planiranja, kreiranja i izvođenja aktivnosti projekta do evaluacije učinkovitosti projektnih aktivnosti. Stručne intervencije za korisnike i volontere-mentore razvijene uz također uz participaciju samih korisnika, a društvena inovativnost projekta utemeljena je na rezultatima pilot-projekta te rezultatima provedenih istraživanja potreba i rizika u lokalnim zajednicama (prema Communities that Care (Hawkins i sur., 1999.; Cleveland i sur., 2010; Zajednice koje brinu – model prevencije poremećaja u ponašanju (Bašić, J., Ferić Šlehan, M., Kranželić Tavra, V. 2007).

Rezultati provedbe i evaluacije pilot projekta „Najja i stav“ (2014/2015), a koji se proveo u dvije županije – Zagrebačkoj i Varaždinskoj, ukazuju na njegovu visoku interventnu učinkovitost, te za provedbu projekta u 2016/2017. godini raspoložemo izvedbenim programom socijalnopedagoškog tretmana provjerene učinkovitosti. U provedbenju projekta slijedom rezultata vanjske evaluacije, planirano je i njegovo unapređenje u sustavnijem i kontinuiranom superviziranju i educiranju pomagača (osoba bliskim korisnicima i/ili volonterima), te praćenje korisnika po završetku programa s ciljem provjere stabilnosti postignutih promjena. Također se planira u većoj mjeri uključiti roditelje/staratelje u utvrđivanje njihovog doživljaja/procjene napretka mladih uključenih u program. Tijekom 2012, 2013 i 2014. godine Ambidekster klub uz mentorstvo znanstvenika s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta proveo niz istraživanja s ciljem planiranja i kreiranja potrebnih i primjerenih preventivnih programa za djecu i mlade, a temeljem procjene riziknih i zaštitnih čimbenika – u istoimeno dijelu grada Zagreba, Gospiću, Varaždinu i Sv. Ivanu Zelini.

Slijedom provedenog istraživanja Ambidekster kluba i partnerskih ustanova u 2012/2013. godini: "Procjena riziknih i zaštitnih čimbenika na području zagrebačke Dubrave u svrhu planiranja prevencije problema u ponašanju i tretmana djece i mladih" (N=923) te ustanovljeni su rizikni čimbenici među kojima su najrizičniji čimbenici vezani uz: a) zajednicu: dezorganizacija zajednice, zakoni i norme koji podržavaju korištenje droga, stavovi koji podržavaju

antisocijalna ponašanja i korištenje droga; b) obitelj: obiteljski konflikti, roditeljski stavovi koji podržavaju korištenje droga i antisocijalna ponašanja; c) prijatelje i školu: niska privrženost školi, prijatelji koji koriste drogu. Na području zagrebačke Dubrave najvišu vrijednost postiže zaštitni imbenik koji se odnosi na nagrade u zajednici za prosocijalno uključivanje, pri čemu su mladi prepoznali vrijednost ulaganja i sinergijskog djelovanja civilnih udruga i škola. Prema izvješću Ambidekster kluba: „Različiti aspekti života i socijalne uključenosti mladih u zagrebačkoj Dubravi – rezultati istraživanja u sklopu provedenja outreach aktivnosti (objavljeno u „Sunčana strana ulice- program za pospješivanje otpornosti mladih pupovaca“, 2012.) mladi u Dubravi izloženi mnogim rizicima kao što su problemi u školovanju i pronalazak posla. Dodatni rizici za zdrav razvoj mladih jesu dostupnost svih sredstava ovisnosti, osobito alkohola, ali i opojnih droga te s tim povezana izloženost nasilju, autoagresivnom i nasilnom ponašanju. Podatci se poklapaju sa podacima istraživanja ESPAD-a (2007), provedenog u Republici Hrvatskoj, dobiveni rezultati pokazuju kako je alkohol barem jednom u životu pio gotovo svaki srednjoškolac/srednjoškolka (90%), te da ekscesno pije alkohol 43% mladih.

Istraživanje „Procjena rizika i zaštitnih imbenika na području Varaždina u svrhu planiranja prevencije problema u ponašanju djece i mladih“ provedeno na uzorku od 1137 srednjoškolaca dalo je sljedeće rezultate i smjernice: najrizičniji imbenici vezani uz zajednicu su stavovi koji podržavaju korištenje droga te zakoni i norme koji podržavaju korištenje droga. Kao najrizičniji imbenik vezan uz prijatelje i školu je niska privrženost školi. Višu vrijednost ostvaruju i rizični imbenici o prijateljima koji koriste drogu.

Slijedom navedenih rezultata za ove dvije lokalne zajednice te također slijedom drugih znanstvenih istraživanja u području prevencije ovisnosti u djece i mladih može se zaključiti da je preventivne aktivnosti i stručne intervencije za mlade potrebno usmjeriti na osnaživanje mladih kao kompetentnih osoba u cjelini na razinu povezanja njihovog znanja u pogledu psihosocijalnih kompetencija, stjecanjem kompetencija i učenjem vještina u pogledu samokontrole, emocionalne svjesnosti i komunikacije, rješavanja problema u odnosima s drugim ljudima. Također, potrebno je raditi na promjeni stavova vezanih uz korištenje droge te boljoj kontroli u provedenju zakona. Potrebno je ulagati u osnaživanje pojedinaca, a li i u strategije okruženja. U suradnji s organizacijama civilnog društva, koje također surađuju i s obiteljima i odgojno-obrazovnim institucijama, potrebno je razvijati usluge za mlade u zajednici kako bi mladi dobili podršku u organizaciji konstruktivnog provedenja slobodnog vremena te na taj način, stvorivši oko sebe zdravu i poticajnu socijalnu mrežu koja uključuje druženje s prosocijalnim vršnjacima, odvratili pažnju od rizičnog ponašanja.

Stoga se projekt "Najjači stav" usmjeren na više područja djelovanja: na okruženje škole, socijalnu i zdravstvenu skrb i zaštitu, obitelj i zajednicu u cjelini. Kako bi se odgovorilo na utvrđene potrebe i rizike u lokalnim zajednicama te pružila cjelovita usluga mladima u riziku i njihovim obiteljima provodi se „lepeza“ međusobno kružno povezanih aktivnosti i intervencija. Sustav psihosocijalne podrške za mlade u riziku uključuje stručne oblike rada koje provodi multidisciplinarni tim Ambidekster kluba (2 socijalna pedagoga, socijalna radnica, psihologinja) uz suradnju i podršku stručnjaka iz partnerskih organizacija: individualni i grupni socijalnopedagoški rad za mlade u riziku u trajanju od pet mjeseci, informiranje i savjetovanje roditelja tijekom petomjesečnog programa tretmana, uz umreženost (integriranu socijalnu uslugu) stručnjaka u lokalnim zajednicama, ali i uključenost „ne-stručnjaka“, pomagača - osoba bliskih korisnicima i/ili volontera. Doprinos pomagača posebice je značajan za stvaranje zdrave, prosocijalne mreže za mlade u riziku, budući da su oni izabrani od samih korisnika kao blizak, ali dovoljno snažan autoritet podrške. Individualni susreti pomagača i mladih kojima se pruža cjelovit sustav podrške traju također tijekom petomjesečnog razdoblja, a uključuju kontakte i sastajanje četiri puta mjesečno.

Provodi se vanjska i unutarnja evaluacija projekta, evaluacija uinka i procesa, formativna i sumativna evaluacija uz opsežno dokumentiranje svih provedenih aktivnosti i intervencija. Rezultati ostvareni u lokalnim zajednicama, kao i izvedbeni programi, nakon završetka projekta bit će objavljeni, kako bi bili dostupni pružateljima usluga u Republici Hrvatskoj. Znanstveno i stručno praćenje razvoja ovog projekta ima za cilj omogućiti njegovu primjenu i drugim pružateljima socijalnih usluga, kao i njegov doprinos u provedbi postojećih nacionalnih strategija i nacionalnih programa prevencije ovisnosti kao i utjecaju na regionalne i lokalne strategije u planiranju i financiranju preventivnih programa usmjerenih dobrobiti djece, mladih i obitelji.

Opći ciljevi koji se postižu provedbom projekta su:

- pridonijeti suzbijanju i sprječavanju pojave ovisnosti među mladima kao i drugih s ovisnostima povezanih

poreme aja u ponašanju u mladih, provo enjem i korištenjem rezultata inovativnog projekta usmjerenog selektivnoj i indiciranoj prevenciji ovisnosti u adolescenata

•pridonijeti uvo enju alternativnih oblika skrbi za rizi nu i visokorizi nu populaciju djece i mladih sukladno strateškim ciljevima razvoja sustava socijalne skrbi i nacionalnih strategija/programa prevencije ovisnosti u djece i mladih

Specifi ni ciljevi:

1)U odnosu na dobrobiti za korisnike:

- pridonijeti otpornosti i odabiru zdravog životnog stila u mladih u riziku od razvoja ovisnosti i ovisni kog životnog stila
- pridonijeti ranom otkrivanju konzumenata te drugih ovisni kih ponašanja u adolescenata, omogu iti dostupnost stru ne pomo i i potpore mladima i obiteljima koji se sre u s problemom ovisnosti
- pospješiti razvoj roditeljskih i pomažu ih kompetencija sudjelovanjem u procesu tretmana, pružanjem podrške u ostvarivanju ishoda i ciljeva tretmana njihove djece
- osnažiti suradni ke kompetencije pomaga a za pružanje psihosocijalne podrške
- doprinijeti stru nom usavršavanju pružatelja usluga/provoditelja aktivnosti i intervencija

2) Na razini lokalne zajednice:

- pridonijeti strateškom cilju uvo enja izvaninstitucionalnih intervencija/usluga za rizi nu i visokorizi nu populaciju adolescenata razvojem inovativnog programa indicirane i selektivne prevencije ovisnosti u mladih
- pridonijeti aktivnom uklju ivanju svih dionika preventivnih programa u suzbijanje pojave ovisnosti u djece i mladih, posebice u povezivanju škola, zdravstvenih ustanova i centara za socijalnu skrb u ranom otkrivanju ovisnosti u adolescenta i pružanju pravovremene podrške
- omogu iti u enje i razmjenu iskustava pružatelja socijalnih usluga i pomaga a u sustavu pružanja psihosocijalne podrške korisnicima;
- pridonijeti informiranosti javnosti o potrebi življenja zdravih stilova života te o potrebi ulaganja u preventivne programe
- pridonijeti promociji volonterstva i doprinosa «mladih za mlade» u podru ju prevencije ovisni kih stilova života u mladih

Kako bi se ostvarili ciljevi projekta provodi se „lepeza“ me usobno poveznaih aktivnosti:

Pripremne aktivnosti

- Informiranje mladih i njihovih roditelja o mogu nostima uklju ivanja u projekt i korištenju usluga
- Predstavljanje rezultata pilot projekta dionicima u lokalnim zajednicama, umrežavanje dionika
- Identifikacija i selekcija mladih u riziku za tretman, priprema mladih i obitelji za sudjelovanje u programu tretmana
- Identifikacija pomaga a u sustavu socijalne podrške za svakog korisnika u tretmanu, motivacija pomaga a/ pristanak za sudjelovanje u projektu

Središnje aktivnosti/intervencije

- Održavanje treninga za pomaga e (mentore-volontere): "Pomaga i u sustavu socijalne podrške"
- Provedba socijalnopedagoškog programa za mlade u riziku "Najja i stav"* (Program se sastoji od programa radionica u trajanju od etrnaest susreta (5 mjeseci) +evaluacijski susret, te od individualnih susreta – savjetodavnih razgovora s mladima i roditeljima)
- Stru no usavršavanje i podrška izvoditeljima projekta, volonterima i djelatnicima iz partnerskih organizacija
- Evaluacija uspješnosti provedbe projekta
-

1.Mjerljivi rezultati postignuti provo enjem projekta su su:

1. Mladi i njihovi roditelji informirani su o mogu nostima uklju ivanja u projekt i korištenju usluga u 3 lokalne zajednice, 2 županije;
2. Dionici (10 ustanova /organizacija) u lokalnim zajednicama su informirani o rezultatima pilot-projekta „Najja i stav“i mogu nostima uklju ivanja u projekt, umreženo je 10 dionika u 3 lokalne zajednice;
- 2.3.Omogu eni su uvjeti za uspješno provo enje projekta: usvojeni detaljni operativni i plan evaluacije, pra enje

provedbe implementacije projekta, usklađivanje partnerskih/suradničkih protokola (10 partnerskih i suradničkih ustanova)

3.4. Formirane su tretmanske skupine korisnika prema zadanim parametrima

4.5. 40 mladih u riziku te 40 njihovih obitelji dobilo je psihosocijalnu podršku; 40 mladih procjenjuje da su:

- reducirali simptomatsko ponašanje vezano uz razvoj ovisnosti/ovisničkog životnog stila
- postigli veći u razinu motivacije i spremnosti/odgovornosti u planiranju i realizaciji osobnih ciljeva/ishoda i promjena obrazaca ponašanja
- stekli veći u razinu vještina za odolijevanje pritisku vršnjaka, za rješavanje problema, za asertivnu komunikaciju
- procjenjuju dobrobiti od podrške "umreženih pomagača"
- roditelji procjenjuju dobrobiti od provedenog tretmana

6. Korisnici su identificirali pomagače, pomagači su uključeni i aktivno djeluju u sustavu socijalne podrške za korisnike, pomagači su informirani o svojoj ulozi i zadacima te na dobrovoljnoj osnovi uključeni u projekt (40 pomagača)

5. 40 pomagača u sustavu podrške korisnicima unaprijedili su kompetencije za pružanje psihosocijalne podrške: znanjima o etici participacije i spoznajama o dosegucima kompetencija pomagača, vještinama upravljanja stresom i emocijama, vještinama suradnje i kvalitetne komunikacije

6. Omogućeno je sustavno praćenje doseganja ciljeva korisnika u sustavima socijalne podrške (40 malih sustava podrške)

7. Pružatelji socijalnih usluga su stekli nove vještine te su osnažili kompetencije za stručni rad s korisnicima, razmijenili su znanja i iskustva, ostvareno je uzajamno učenje (10 sati edukacije i 20 sati mentoriranja volontera-studenata, 18 sati supervizije, sudjelovanje na trodnevnoj konferenciji)

8. Korisnici i šira javnost informirani su o provođenju i rezultatima projekta, stručna javnost i pružatelji socijalnih usluga raspoloživi su informacijama o rezultatima projekta, sadržajima i metodama njihovog postizanja

Doprinos u društvenoj inovativnosti projekta „Najja i stav“ mogli bismo sažeti na sljedeći način:

1. Pružanje inovativne izvaninstitucijske socijalne usluge za mlade koja dopunjuje postojeće oblike zaštite i skrbi djece i mladih u riziku:

rad stručnjaka i volontera-mentora („ne-stručnjaka“)*, nove metode rada koje omogućavaju kratkotrajnost usluge u odnosu na postignute rezultate – primjena najviše rangiranih modova participacije – uzajamnog učenja (prema Cornwall (1996) i Truman i Raine (2001), primjenu etike participacije i etičku prevenciju ovisnosti o drogama, intervencije zasnovane na dokazima, umreženost dionika u preventivnom sustavu lokalne zajednice zasnovanu na multisistemskom intervencijskom modelu.

2. Racionalno korištenje resursa u lokalnim zajednicama, (ekonomičnost usluge/intervencija), umrežavanjem pružatelja socijalnih usluga, ustanova i OCD-a, te angažiranjem volontera sukladno multisistemskoj perspektivi.

3. Stručno i znanstveno praćenje razvoja projekta radi provjere i praćenja njegove učinkovitosti, kako bi kao primjer dobre prakse postao dostupan drugim pružateljima socijalnih usluga.

4. Održivost projekta – različiti izvori financiranja, „sidrenje projekta“ u lokalnim zajednicama umrežavanjem motiviranih i predanih dionika (stručnjaka i volontera): promjena odnosa u sustavima pružanja socijalne podrške, porast entuzijazma – privrženost razvoju sustava umreženih dionika.

5. Participacija korisnika zasnovana na postmodernoj paradigmi u svim fazama provođenja projekta - korisnici su sukreatori u rješavaju svojih problema te radi toga preuzimaju odgovornost za pozitivne ishode i rješenja.

1. Županije provedbe

Ličko-senjska, Zagrebačka

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 08.11.2016

Datum završetka: 08.11.2017.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Centar za socijalnu skrb Zagreb

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provo enju istog ili sli nih programa

Mjesto provedbe programa: Zagreb (isto ni dio), Sesvete, Varaždin

Godina u kojoj se program provodio: 2016-2017

Broj obuhva enih korisnika: 134

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: /

7. Razina preventivnih intervencija

Indicirana

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Obitelj

9. Rizici i zaštitni imbenici na koje program cilja

Rizici i imbenici: Na području zagreba ke Dubrave: najrizičniji imbenici vezani uz:

a) zajednicu: dezorganizacija zajednice, zakoni i norme koji podržavaju korištenje droga, stavovi koji podržavaju antisocijalna ponašanja i korištenje droga;

b) obitelj: obiteljski konflikti, roditeljski stavovi koji podržavaju korištenje droga i antisocijalna ponašanja;

c) prijatelje i školu: niska privrženost školi, prijatelji koji koriste drogu.

Na području Varaždina najrizičniji imbenici vezani uz zajednicu su stavovi koji podržavaju korištenje droga te zakoni i norme koji podržavaju korištenje droga.

Kao najrizičniji imbenik vezan uz prijatelje i školu je niska privrženost školi.

Višu vrijednost ostvaruje i rizici i imbenik o prijateljima koji koriste drogu.

Zaštitni imbenici: Na području zagreba ke Dubrave najvišu vrijednost postiže zaštitni imbenik koji se odnosi na nagrade u zajednici za prosocijalno uključivanje, pri emu su mladi prepoznali vrijednost ulaganja i sinergijskog djelovanja civilnih udruga i škola, dok je u Varaždinu on vezan za nagrade u zajednici.

10. Procjena potreba

Na in provedbe: Tijekom 2013. provedeno je istraživanje potreba i rizika u svrhu planiranja programa prevencije u lokalnim zajednicama u kojima se projekt provodi.

Istraživanje, obrada podatka i interpretacija podataka provedeno je uz mentorstvo znanstvenika sa Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta (prema Communities that Care (Hawkins i sur., 1999.; Cleveland i sur., 2010; Zajednice koje brinu – model prevencije poreme taja u ponašanju (Bašić, J., Ferić Šlehan, M., Kranželi Tavra, V. 2007).

O ekivani rezultati: O ekivani rezultati su:

1. Mladi i njihovi roditelji informirani su o mogućnostima uključivanja u projekt i korištenju usluga u 3 lokalne zajednice, 2 županije;
2. Dionici (10 ustanova /organizacija) u lokalnim zajednicama su informirani o rezultatima pilot-projekta „Najja i stav“i mogućnostima uključivanja u projekt, umreženo je 10 dionika u 3 lokalne zajednice;

3. Omogućeni su uvjeti za uspješno provođenje projekta: usvojeni detaljni operativni i plan evaluacije, praćenje provedbe implementacije projekta, usklađivanje partnerskih/suradničkih protokola (10 partnerskih i suradničkih ustanova)
4. Formirane su tretmanske skupine korisnika prema zadanim parametrima
5. 40 mladih u riziku te 40 njihovih obitelji dobilo je psihosocijalnu podršku; 40 mladih procjenjuje da su:
- reducirali simptomatsko ponašanje vezano uz razvoj ovisnosti/ovisničkog životnog stila
  - postigli veći nivo motivacije i spremnosti/odgovornosti u planiranju i realizaciji osobnih ciljeva/ishoda i promjena obrazaca ponašanja
  - stekli veći nivo vještina za odolijevanje pritisku vršnjaka, za rješavanje problema, za asertivnu komunikaciju
  - procjenjuju dobiti od podrške "umreženih pomagača"
  - roditelji procjenjuju dobiti od provedenog tretmana
6. Korisnici su identificirali pomagače, pomagači su uključeni i aktivno djeluju u sustavu socijalne podrške za korisnike, pomagači su informirani o svojoj ulozi i zadacima te na dobrovoljnoj osnovi uključeni u projekt (40 pomagača)
5. 40 pomagača u sustavu podrške korisnicima unaprijedili su kompetencije za pružanje psihosocijalne podrške: znanjima o etici participacije i spoznajama o dosegu kompetencija pomagača, vještinama upravljanja stresom i emocijama, vještinama suradnje i kvalitetne komunikacije
6. Omogućeno je sustavno praćenje doseganja ciljeva korisnika u sustavima socijalne podrške (40 malih sustava podrške)
7. Pružatelji socijalnih usluga su stekli nove vještine te su osnažili kompetencije za stručni rad s korisnicima, razmijenili su znanja i iskustva, ostvareno je uzajamno učenje (10 sati edukacije i 20 sati mentoriranja volontera-studenata, 18 sati supervizije, sudjelovanje na trodnevnoj konferenciji)
8. Korisnici i šira javnost informirani su o provođenju i rezultatima projekta, stručna javnost i pružatelji socijalnih usluga raspoloživi su informacijama o rezultatima projekta, sadržajima i metodama njihovog postizanja

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 20 mjeseci

12. Ciljevi programa

Opći i ciljevi koji se postižu provedbom projekta su:

- pridonijeti suzbijanju i sprječavanju pojave ovisnosti među mladima kao i drugih s ovisnostima povezanih poremećaja u ponašanju u mladima, provođenjem i korištenjem rezultata inovativnog projekta usmjerenog selektivnoj i indiciranoj prevenciji ovisnosti u adolescenata
- pridonijeti uvođenju alternativnih oblika skrbi za rizičnu i visokorizičnu populaciju djece i mladih sukladno strateškim ciljevima razvoja sustava socijalne skrbi i nacionalnih strategija/programa prevencije ovisnosti u djece i mladih

Specifični: Specifični ciljevi:

1) U odnosu na dobiti za korisnike:

- pridonijeti otpornosti i odabiru zdravog životnog stila u mladima u riziku od razvoja ovisnosti i ovisničkog životnog stila
- pridonijeti ranom otkrivanju konzumenata te drugih ovisničkih ponašanja u adolescenata, omogućiti dostupnost stručne pomoći i potpore mladima i obiteljima koji se sreću s problemom ovisnosti
- pospješiti razvoj roditeljskih i pomoćnih kompetencija sudjelovanjem u procesu tretmana, pružanjem podrške u ostvarivanju ishoda i ciljeva tretmana njihove djece
- osnažiti suradničke kompetencije pomagača za pružanje psihosocijalne podrške
- doprinijeti stručnom usavršavanju pružatelja usluga/provoditelja aktivnosti i intervencija

2) Na razini lokalne zajednice:

- pridonijeti strateškom cilju uvođenja izvaninstitucionalnih intervencija/usluga za rizičnu i visokorizičnu populaciju adolescenata razvojem inovativnog programa indicirane i selektivne prevencije ovisnosti u mladima
- pridonijeti aktivnom uključivanju svih dionika preventivnih programa u suzbijanje pojave ovisnosti u djece i mladih,

posebice u povezivanju škola, zdravstvenih ustanova i centara za socijalnu skrb u ranom otkrivanju ovisnosti u adolescenata i pružanju pravovremene podrške

- omogućiti učenje i razmjenu iskustava pružatelja socijalnih usluga i pomagati u sustavu pružanja psihosocijalne podrške korisnicima;
- pridonijeti informiranosti javnosti o potrebi življenja zdravih stilova života te o potrebi ulaganja u preventivne programe
- pridonijeti promociji volonterstva i doprinosa «mladih za mlade» u području prevencije ovisnih stilova života u mladima

13. Ciljana skupina

Srednja škola, Obitelj / roditelji, stručnjaci i volonteri

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Izravni korisnici

Korisnici Opis

mladi s rizikom oblicima ponašanja,

mladi s poremećajima u ponašanju,

djeca iz obitelji u sustavu socijalne skrbi

Mladi s rizikom oblicima ponašanja, mladi s poremećajima u ponašanju, djeca iz obitelji u sustavu socijalne skrbi koji su u riziku od razvoja ovisnosti/ovisnog životnog stila vezano uz različita sredstva i oblike ovisnosti (legalne i ilegalne supstance, kockanje i klađenje, ovisnost o novim tehnologijama, poremećaji prehrane) u dobi od 15-17 godina, djevojke i mladići, uključeni su u program psihosocijalne podrške „Najja i stav“ na dobrovoljnoj bazi (uz motivacijske razgovore) u suradnji sa školama i Centrima za socijalnu skrb. Program je namijenjen adolescentima, budući da su adolescenti dobna skupina koja je najviše prijemljiva za razvoj ovisnosti o psihoaktivnim supstancijama i u toj se dobi najčešće započinje s eksperimentiranjem.

Također se mladi i njihovi roditelji mogu samoinicijativno uključiti u program.

Mladi u riziku često su već nalaze u sustavu socijalne skrbi, u riziku su od socijalne isključenosti te dolaze iz siromašnih obitelji.

Uključeno 40 korisnika

roditelji djece

Roditelji/skrbnici djece i obitelji uključeni su u sustav podrške svojoj djeci u tretmanu kako bi pratili pozitivne pomake i napredovanja te stjecali roditeljske kompetencije za odgoj adolescenata u riziku.

Uključeno 44 korisnika

volonteri Volonteri - pomagati u sustavu socijalne podrške: odabrane bliske osobe i izabrani autoriteti u koje korisnik (mlada osoba) ima povjerenje te za koje smatra da mu mogu pomoći u doseganju ciljeva tretmana, studenti društvenih studija i diplomirani stručnjaci uključeni u edukaciju, stručni rad s korisnicima i razvoj projekta.

36 korisnika

Stručnjaci iz partnerskih i suradnih organizacija/ustanova uključeni su u sustav podrške korisnicima, te u razmjenu iskustva i znanja

11 stručnjaka

Ukupno: 134 direktna korisnika

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 134 direktna korisnika

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Predavanje, Radionica

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i u inka

18. Metoda evaluacije

Metode evaluacije: upitnici (pred-i post test), intervju, analiza dokumentacije

19. Evaluatori

Vanjski

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Zaključimo možemo reći i kako je program socijalnopedagoškog tretmana za mlade u riziku od razvoja ovisnosti/ovisni kog životnog stila „Najja i stav“ postigao postavljene ciljeve to na vrlo sistematičan i utemeljen način. Kroz pripreme aktivnosti su u 3 lokalne zajednice (2 županije) stvoreni temelji za kvalitetnu implementaciju programa – povezane su sve ključne ustanove, ostvarena je dobra suradnja, roditelji i mladi su pravovremeno informirani te su pomno odabrani potencijalni korisnici programa. Nadalje, pomagači/mentori su također identificirani i educirani, te izvještavaju o zadovoljstvu edukacijom i procjenjuju da su unaprijedili svoje psihosocijalne kompetencije. Što se tiče samog tretmanskog rada s mladima, evaluacija u inka potvrđuje njegovu učinkovitost, a u prilog tome govore i roditelji i mladi.

Uz postignutost ciljeva, kao ključne prednosti programa možemo izdvojiti:

Program je specifično kreiran za populaciju mladih u riziku (a takvih je programa i usluga i dalje nedovoljno)

Program je implementiran u 3 lokalne zajednice i 2 županije

Program je implementiran i u školskom okruženju

U program su uključeni i mladi počinitelji kaznenih djela kojima je izrečena odgojna mjera posebne obveze čime se posredno doprinosi i kvaliteti izvršavanja maloljetničkih alternativnih sankcija

U program su uključeni i mladi s teškoćama kojima su također vrlo često usluge ovakve vrste manje dostupne

U pripremi i izvedbi programa timski sudjeluju sve ključne osobe – od stručnjaka škola i CZSS do roditelja i mladih

Utvrđena je učinkovitost programa

Program je modificiran u skladu s prethodnim evaluacijama čime se razvija i unaprjeđuje

Program je dinamičan na način da se usklađuje s potrebama korisnika (posebno kada je riječ o postavljanju ciljeva)

Program provode za to specijalizirani stručnjaci, a svim uključanim dionicima dostupne su konzultacije i intervizije, a izvoditeljice programa imale su osiguranu i superviziju

Što se tiče eventualnih izazova i mogućnosti za unaprjeđenje, oni se u prvom redu odnose na:

Potencijal da se provjeri dugoročno u učinkovitost programa kroz follow-up susrete u kojima bi se evaluiralo jesu li postignute promjene održane

Proširivanje programa na veći broj korisnika

Stoga zaključujemo kako ovaj program zadovoljava skoro sve preduvjete kvalitetnih programa. Program je učinkovit na više razina, predstavlja značajan doprinos u ovom području u kojem nedostaje kvalitetnih psihosocijalnih intervencija, te bi bilo izuzetno važno nastaviti ga razvijati i provoditi i u budućnosti.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje: Projekt je promoviran na sljedeći način: Objavljeno je 10 vijesti, priloga i tekstova na mrežnim stranicama; 5 istupa u javnosti; izrađena je i objavljena brošura o sastavnicama i rezultatima.

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

115.600,00

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK): 600,00
Gradsko financiranje (HRK): 0
Županijsko financiranje (HRK): 0
Nacionalno financiranje (HRK): 115.000,00
Drugi izvori (HRK): 0